

◆◆ HEGEDŰS ANDRÁS

A bábszínház mint pasztorációs lehetőség,

avagy adatok Feszty Masa „Végý kezedbe bennünket, Istengyermek” c. képének történeti háttéréhez

A Prímási Levéltár kutatótermének falán függ Feszty Masának¹ egy, a Keresztény Múzeum² tulajdonában lévő festménye, melynek címe „Végý kezedbe bennünket, Istengyermek”.³ Magáról a képről eddig önálló publikáció nem jelent meg, csupán Farkas Veronika tett róla röviden említést Feszty Masáról írt könyvében.⁴ Jelen tanulmány e mű történeti háttérének és pasztorációs összefüggéseinek bemutatására vállalkozik.

A FESTMÉNY ÉS A BÁBSZÍNHÁZ

A mély benyomást keltő festmény a Gyermek Jézust ábrázolja, amint jobb kezére húzott bábót tartva szürke romok között áll. Bal karján két bábfigura nyugszik, míg a Gyermek alakja körül elszórtan több báb is fekszik a földön. A háttérben felismerhető a krisztinavárosi templom tornya és a budai hegyek vonulata. Egyértelmű tehát, hogy a II. világháború utáni Budapest egy részletét látjuk. Ezt erősíti a művésznő aláírása alatti évszám: 1946.

¹ Feszty Mária (1894–1979) festőművész. Életrajzi adatainál mindenütt születési éveként tévesen 1895-öt jelölték meg, ám a Terézvárosi plébánia, 1894. évi kereszteltek anyakönyve (268. o., 368. sor) szerint 1894. jan. 31-én született. Családi becenevét (Masa) használta művészi névként. Feszty Árpád festőművész és Jókai Róza festőművész leánya. Laborfalvi Róza dédunokája, így a színésznőnek Jókai Mórral kötött házassága révén a nagy írónak nem vér szerinti dédunokája. Tanulmányait Budapesten, az Iparművészeti Főiskolán kezdte, majd Münchenben folytatta. Nagy hatással volt rá Botticelli, Fra Angelico és Giotto művészetére.

² A kép 1995. jan. 6-án Fundelius Vilmos esztergomi kanonok ajándékaént került a Keresztény Múzeum tulajdonába. (Keresztény Múzeum irattára, 1/1995, ill. 7/1995.) Ezúton is hálásan köszönöm Kontsek Ildikónak, a Keresztény Múzeum igazgatójának a kép provenienciájával kapcsolatos információk közlését.

³ A kép címe az átadási lista szerint „Gyermek Jézus bábokkal”, ám a Keresztény Múzeumban 1999-ben Feszty Masa halálának 20. évfordulója alkalmából rendezett kiállításon már ezen a címen szerepelt, ezért mi is így használjuk.

⁴ FARKAS Veronika, *Feszty Masa festőművész (1895–1979)* (Komárom, KT, 2003) 16.

A komor, acélszürke felhős ég alatt a fény a szürke környezetben fehér ruhában álló, szőke hajú Istengyermekre mint a világ világosságára⁵ irányul. A szemlélő figyelmét magára vonja a bájos gyermekarc tekintete. Ez Feszty Masa művészetének egyik fontos jellemzője. Alakjainak megformálásánál ugyanis „nagy fontosságot tulajdonít a szemnek, a lélek tükrének, amelyet kiemel színnel és vonallal. Az örök Fény sugárzik belőlük a lélek mélyéről.”⁶

FESZTY MASA: „VÉGY KEZEDBE BENNÜNKET, ISTENGYERMEK”
(Fotó: Mudrák Attila)

⁵ Vö. Jn 8,12.

⁶ PROKOPP Mária, *Bevezető*, in FARKAS 5.

Feltűnő továbbá, hogy a Gyermek jobb kezére húzott báb feje egy felnőtt férfi arcának portrészzerű ábrázolása, míg a többi bábfigura egyértelműen gyermekjátéknak, esetleg színházi kelléknek mondható.

A festmény értelmezésében nagy segítségünkre van a kép hátoldalán található – feltételezhetően a kép egykori tulajdonosától, Fundelius Vilmostól származó – gépelt leírás. Ennek lényegi része a következő:

1945. február 12. Befejeződött Budapest ostroma. [...] Romokban hever a város, romokban az otthonok, a házak ... és romokban a lelkek. [...] A krisztinavárosi plébánia romos káplánszobájában néhányan azon tanakodnak, mi módon lehetne a romokban heverő, gyötrődő, kétségbeeséssel küszködő lelkekre egy kis derűt, életkedvet csepegtetni. Vigyük Jézust, az Istengyermek mosolyát, derűjét az emberek közé!

Hogyan? Mivel?

Bábszínházat szerveznek, s ettől kezdve az eszme: Végy kezedbe bennünket Istengyermek: játssz velünk s rajtunk keresztül, játékunkon át hintsd szét mosolyodat a fáradt, szomorú arcokon. [...]

Ez eszme megtestesítéseként született meg e kép is.

A háttér: Krisztinaváros, ahogy a művésznő műtermének ablakából látszik. Borús, sötét, ostrom utáni hangulat terpeszkedik fölötte ... Romok ... A helyőrségi templom eredeti romrészleteit örökíti meg itt a művész. A sötét Krisztinából romokon keresztül derűs világosságban jön át a Gyermek ... Kezében és körülötte a földön az eredeti bábfiguráknak képe ... Csak a jobb kezén lévő Fekete Péternek cserélte ki a művésznő a fejét, a Bábszínházat létrehozó akkori krisztinavárosi káplán, Fundelius Vilmos fejével.

A kép készítését tehát nem Feszty Masa saját háború alatti tevékenysége ihlette, mint azt Farkas Veronika írja,⁷ hanem a Fundelius Vilmos,⁸ által szervezett bábszínház.

⁷ „A nehéz, emberpróbáló időkben – 1946-ban – festi meg a »Végy kezedbe bennünket, Istengyermek« című képét. A bunkerbe szorult emberek, gyerekek számára valóságosan is bábukat készít, hogy az éhséggel, hideggel, tisztátalansággal küszködőknek némi vigaszt nyújtson. A kézre húzott bábokkal megtanította játszani őket, így örömet, reményt csempészett életünkbe”: FARKAS 16.

⁸ Fundelius Vilmos (1915–2005) esztergomi kanonok. Teológiai tanulmányait Esztergomban végezte, ahol 1939-ben szentelték pappá. Papnövédként részt vett az 1938. évi budapesti Eucharisztikus Világkongresszus szervezésében, és diakónusként tagja volt a kongresszust lezáró szentmisén Pacelli bíboros asszisztenciájának. Egyházi jogi doktorátust szerzett 1941-ben. Esztergomi kanonok 1984-től. Önéletírásában említi, hogy Budapest ostroma alatt a sebesültek ellátásában a bombázás alatt tanúsított bátorságáért „Signum Laudis” a hadiszalagon kardokkal kitüntetésre terjesztették fel. Mivel az ostromhelyzet miatt a hivatalos elismerést nem kaphatta meg, nagyrabecsülésének jeleként az egyik katonatiszt saját, az I. világháborúban elnyert azonos kitüntetését adta át neki. Ugyanezen helytállásáért az 1989 után újrászerveződött Vitézi Rend fogadta soraiba. Gyermekkorában a Regnum mellett laktak, ott lett cserkész, majd 1989-ben már zuglói plébánosként részt vett a 309. sz. Assisi Szent Ferenc cserkészcsapat felállításában.

FUNDELIUS VILMOS 1970-BEN (EFMlt, Fundelius-hagyaték)

A BÁBSZÍNHÁZ LÉTREJÖTTE ÉS MŰKÖDÉSE

Magáról a színházról és annak szervezéséről az egykori krisztinavárosi káplán, később esztergomi kanonok hagyatékából⁹ nyerhetünk részletes információt, aki a kezdeteket 1945 nyarára datálta.¹⁰ A bábszínház gondolatának megszületését egy pontosan meg nem határozott vasárnapra tette, amikor a szentmise után a templomból kilépő gyermekeket figyelte. Erről így ír: „Ott

Állomáshelyeire és életére vonatkozóan lásd: BEKE Margit, *Esztergomi kanonokok 1900–1985* (Dissertationes Hungaricae ex Historia Ecclesiae X) (Unterhaching, Görres Gesellschaft, 1989) 176; HETÉNYI VARGA Károly, *Papi sorsok a horogkereszt és a vörös csillag árnyékában I* (Abaliget, Lámpás, 1992) 80; BEKE Margit, *Az esztergomi (Esztergom-Budapesti) főegyházmegye papsága 1892–2006* (Budapest, Szent István Társulat, 2008) 212.

⁹ Esztergomi Főkáptalan Magánlevéltára (továbbiakban EFMlt), Fundelius-hagyaték.

¹⁰ EFMlt, Fundelius-hagyaték, 4. d. Espereskerületi beszámoló, 1946, 1.

a templom előtt egy pillanat alatt belém vágódott a gondolat: Szórakozási lehetőséget kell teremteni ennek a játékatól, játszótereitől megfosztott, romok közé kárhozottatott gyermekseregnek, mégpedig gyorsan, és nekünk!”¹¹

A gondolatot tett követte, és már a következő vasárnaptól kezdve a Gellérthegy utcai zárdaiskolában¹² délutáni foglalkozásokat szerveztek. Az egyik tanterem lett a „meseszoba”, a másik a „játék-szoba”, az udvart pedig „tündérkertté” változtatták. A munkába az energikus káplán bevonta a plébánia területén működő leányegyleteket és a Szilágyi Erzsébet leánygimnázium növendékeit, akik „nagy lelkesedéssel és dicséretes buzgósággal jöttek minden vasárnap és foglalkoztatták a nagyszámú, játszani vágyó gyermeksereget”.¹³

A gyerekek azonban szerették volna, hogy újból legyenek vasárnapi mozdélutánok, mint korábban, ezért szüntelenül ostromolták fiatal káplánjukat. Ám a plébánia vetítőgépe, amint azt Fundelius Vilmos írja, „az ostrom alatt sajnos más gazdát keresett magának. Mit tegyek tehát? ... Ilyen tépelődések között ötlött fel bennem egyszer a bábszínház gondolata.”¹⁴

Az ötletet az adta, hogy Budapest ostromakor az óvóhelyen egy nővér a gyerekeket egy kicsi, kézre húzható, bábszínházi majmocskával szórakoztatta.¹⁵ A bábszínház gondolatát a gyermekdélutánok megvalósításában segédkező kongreganista¹⁶ lányok nagy lelkesedéssel fogadták, és vezetőjükkel, Fáy Hildegard¹⁷ tanárnővel együtt készséggel csatlakoztak a terv megvalósításához.

¹¹ Uo.

¹² A Páli Szent Vincéről Nevezett Irgalmas Nővérek által fenntartott bentlakásos intézet a Gellérthegy utca 7. szám alatt működött egészen 1948-ig, a szerzetesrendek feloszlásáig. Az eredeti épületet 2021-ben elbontották. Ezúton is köszönetemet fejezem ki Koltai András piarista levéltáros kollégámnak a budapesti helyszínek és szerzetesi intézmények pontosításához nyújtott szíves segítségéért.

¹³ EFMI-t, Fundelius-hagyaték, 4. d., Espereskerületi beszámoló, 1946, 2.

¹⁴ Uo.

¹⁵ EFMI-t, Fundelius-hagyaték, 3. d., Egy papi élet Magyarországon a viszontagságos XX. században (továbbiakban: Egy papi élet Magyarországon) Dr. Fundelius Vilmos önéletrása (gépelt kézirat) 92.

¹⁶ Mária kongregáció, hitbuzgalmi társulat, melynek célja, hogy tagjait, főként az ifjúságot a Mária-tisztelet hangsúlyozott gyakorlása által mélyebb lelki életre és az apostolkodás magasabb fokára nevelje. Magyarországon az iskolák államosításával tevékenységüket megszüntették. A magyarországi Mária kongregációk saját folyóirattal rendelkeztek, melynek címe *Mária-Kongregáció* volt. A periodika 1907 és 1944 között jelent meg.

¹⁷ Fáy Hildegard (1922–2020) 1941-ben az Állami Tanítóképző Intézetben szerzett elemi iskolai tanító oklevelet. Tanulmányait a Polgári Iskolai Tanárképző Főiskolán folytatta, ahol 1946-ban végzett. Az Angolkisasszonyok Intézetében tanított az egyházi iskolák államosítása előtt. Ezt követően, „politikai megbízhatatlansága” miatt, sokáig csak lakóhelyétől távol eső iskolákban (Csepel) kapott állást, de vállalta a többórás utazást is, hogy taníthasson. Végül 1970-ben a Bajza utcai iskolában helyezkedett el tanárként. 1985-ben a Budapest Főváros XXI. Kerületi

1945. október 2-án megalakították a bábtársulatot.¹⁸ Sikerült néhány, papírmaséból készült bábfejet vásárolni. A lányok pedig előszedve régi babaruháikat, rongyoszsákjuk használható tartalmát, három hétig minden szabadidejükben bábruhát varrtak. A szövegkönyveket Fáy tanárnó írta.¹⁹ Egy régi zászlószekrényt kölcsönöztek az egyházközségi cserkészcsapattól, és azt alakították át bábszínházzá.

A társulat „Fekete Péter Bábszínház” néven 1945. október 28-án, Krisztus Király ünnepén tartotta meg első előadását.²⁰ A bemutatkozás hatalmas sikert aratott.

Nem várt nagy érdeklődés, csengő kacajok és élénk tapsvihár kísérte első szereplésünket s jutalmazta a befektetett sok izgalmat és várakozást. Ettől kezdve a vasárnapi gyermekdelutánok tengelye a bábszínház lett, melyben leszámítva a leghidegebb téli és legmelegebb nyári vasárnapokat, minden vasárnap megtartottuk előadásainkat.²¹

A Gellérthegy utcai zárdaiskola osztályterme hamarosan szűknek bizonyult, ezért az előadások helyszíne a Pálya utcai kultúrház²² nagyterme lett. Az új terem újabb nehézségeket jelentett. Itt már nem lehetett egy kifeszített pokróc mögé bújva mozgatni a bábokat. Ezért az ötletgazdag káplán maga tervezett, és egy helyi asztalossal legyártatott egy olyan, kétfelé nyíló bábszekrényt, amelynek felső harmada elmozdítható falemezzel volt fedve, és nyitott állapotban paravánként, összecsukva pedig a kellékek tárolására szolgált. Az érdeklődés nőttön-nőtt, idővel a nagyterem is kicsinek bizonyult, ezért volt idő, amikor vasárnap délutánonként két előadást is tartottak.²³ Erről Fáy Hildegárd is megemlékezik: „Serdülő lányok báboznak a kicsik szórakoztatására állandó helyiségben, vasárnaponként két előadás. Ki lehet tenni az ajtóra: Megtelt.”²⁴

Tanács Végrehajtó Bizottsága a kerület fejlődése érdekében végzett kiemelkedő társadalmi munkája elismeréséül a Budapestért kitüntetett jelvényt adományozta neki. Budapest ostroma alatt írt naplója kiadva: *Naplók az óvóhelyről – Budapest ostroma civil szemmel* (szerk. Bank Barbara – Mihályi Balázs – Tóth Gábor; Budapest, Nemzeti Emlékezet Bizottsága, 2021) 81–118.

¹⁸ EFMlt, Fundelius-hagyaték, 4. d., Espereskerületi beszámoló, 1946, 2.

¹⁹ EFMlt, Fundelius-hagyaték, 3. d., Egy papi élet Magyarországon, 92.

²⁰ EFMlt, Fundelius-hagyaték, 4. d., Espereskerületi beszámoló, 1946, 2.

²¹ Uo.

²² A Krisztinavárosi Plébánia a Pálya u. 3. szám alatt saját kultúrházzal rendelkezett. Vö. *Jubilál a krisztinavárosi Credo*, in *Nemzeti Újság* (1942. nov. 8.) 15; *Meghívó az „Attila Udvar” Társasház Szövetkezet rendkívüli közgyűlésére*, in *Budapesti Köz-löny Hivatalos Értesítője* (1943. ápr. 2.) 8.

²³ EFMlt, Fundelius-hagyaték, 3. d., Egy papi élet Magyarországon, 92.

²⁴ *Naplók az óvóhelyről...* 115.

Az előadásokat mindig imádsággal kezdték. Erről Fundelius Vilmos így ír:

A színpal mögött megható buzgósággal szállt fel az ég felé az izgalomtól kipirult lányok ajkáról az a kis, saját szövegű imádság, amit a leányok kérésére magam szövegeztem meg, és amelyről azt tapasztaltam, hogy nagyon a gyerekek szívéhez szólt és nagyon a szívéből jött. Éveken keresztül, amikor a bábszínház már régen nem működött, kongreganistáim, valahányszor összejöttek, mindig ezzel a kis imával kezdik még ma is összejövetelüket:

Kisded Jézus, szívünk királya
Lelkünk derűjével hódolunk Neked.
Mint kicsi testvérek, bizalommal kérünk,
Áldd meg törekvéseinket.
Add, hogy örökre, őszintén a tied legyünk
S mosolyod derűjét az emberek között széthinthessük.
Kisded Jézus, isteni testvér,
Add, hogy mindig jobban szerethessünk
És embertársainkkal is
Megerszeretessünk Téged! Ámen.²⁵

A bábszínház híre messze a plébánia határain túl is elterjedt. Már egy hónappal az első előadás után, 1945. december 4-én az irgalmas nővérek Próféta utcai internátusában²⁶ vendégszerepeltek. Ezt pedig sok más meghívás követte. Egy év alatt, 1946. október 27-ig, Krisztus Király vasárnapjáig pontosan száz előadást tartottak. Ebből 57-et a krisztinavárosi plébánián, 43-at pedig vendégszereplésben. A vendéglőadások közül 27 vidéken volt. Így játszottak Érden, Csicsón, Petenden, Kapolcson, Taliándörögdön, Monostorapátiban, Pulán, Nagyvázsonyban, Németbarnagon,²⁷ Solton, Kissolton, Solt–Petőfi-telepen, Dunaföldváron, Baracson, Budafokon, Keszthelyen.²⁸ Mindenképpen figyelemre méltó eredmény ez, különösen úgy, hogy semmilyen reklámtevékenységet nem fejtettek ki, az előadásokat pedig térítésmentesen tartották.

A nézők száma változó volt. Előfordult, hogy csupán 15 gyermek vett részt az előadáson. Keszthelyen és Budafokon azonban mintegy 800 gyerek volt kíváncsi a bábszínházra. Komoly eredménynek számított a Horváth-kertben, 1945. június 8-án megrendezett „Gyermeknap”, ahol a felállított diadalkapun

²⁵ EFMI, Fundelius-hagyaték, 3. d., Egy papi élet Magyarországon, 92.

²⁶ Szent Teréz Intézet, VI. Próféta utca 1., ma Hegedű u.

²⁷ Az egykori Magyarbarnagot és Németbarnagot 1947-ben Barnag néven egyesítették. Ma község Veszprém vármegyében.

²⁸ EFMI, Fundelius-hagyaték, 4. d., Espereskerületi beszámoló, 1946, 3.

a kitárt karú Kisjézus várta az érkezőket. A nagy bábszínházsátoron kívül számos program várta a kicsiket, akik mintegy 900-an vettek részt a rendezvényen. Erről a napról Fáy Hildegárd is megemlékezett: „A Horváth-kert használható területrészen a plébánia szervezésében »Gyereknapot« tartottunk. Volt bábozás, sok játék, verseny és versengés. No, meg zsíros kenyér és plantatea.”²⁹

Fundelius Vilmos számításai szerint a Fekete Péter Bábszínház első évének 100 előadása 10–11 000 gyermek és felnőtt életébe hozott kis vidámságot, felhőtlen szórakozást.³⁰ A társulatnak 1946 végén 32 játszó és 3 kellékes (bábtervező/készítő) tagja volt. A tagok hármas, illetve négyes csoportokba osztva játszottak, minden vasárnap felváltva más és más. A műsort mindig a soros csoport állította össze magának, sőt a darabokat is rendszerint maguk írták mesék alapján.³¹ A siker nyomán igény mutatkozott a felnőtteknek szóló előadások szervezésére is.

A bábszínház a Feszty Masa-kép hátoldalán található leírás szerint még évekig működött. Sajnos nem sikerült pontosítani, hogy a társulat mikor és miért oszlott fel. Fundelius Vilmost főpásztorá 1947. szeptember 1-től Budapest-Józsefvárosba helyezte át. Feltételezhetően ennek alkalmából írta hálája jeléül a társulat egyik H monogrammal jelzett tagja a „Bábjátékos imája” című verset.³² Előfordulhat tehát, hogy a bábszínház működésének a káplán távozása vetett véget, az sem zárható ki azonban, hogy az előadásokat az egy évvel későbbi, 1948-as kommunista hatalomátvétel utáni egyházüldözés lehetetlenítette el.

Magát a bábszínházat az 1946. évi őszi espereskerületi gyűlésen Fundelius Vilmos úgy mutatta be, mint „a sokszínű, modern pasztoráció egyik és nem éppen megvetendő eszközét”. Állítását az eredmények igazolták. Pasztorációs eredmény alatt nemcsak a már említett magas nézőszámot értjük, hanem azt is, hogy a kongreganista lányok az Istengyermekekhez szóló imát évekkal később is mondták. Érthető módon, mondhatni jól megválasztott metodikai céllal, a gyermekeknek szóló előadások az imádsággal, a gyermeknap diadalkapu Kisjézus-ábrázolásával a Gyermek Jézust hozták közelebb a legkisebkekhez, ugyanakkor a felnőttek számára is – akárcsak a karácsony fényei – kedvesek voltak.

A pasztoráció eredményességét bizonyítja egy H monogrammal jelölt diáknak a függelékben közölt verse, melyet 1947 decemberében Fundelius Vilmosnak írt ajándékként „a gondolat emlékére – két év öröméért, szépsé-

²⁹ *Naplók az óvóhelyről...* 116.

³⁰ EFMt, Fundelius-hagyaték, 4. d., Espereskerületi beszámoló, 1946, 3.

³¹ Uo. 4.

³² Szövegét lásd a függelékben.

geiért, szenvedéseiért”. Ez a mű és Feszty Masa festménye bizonyítja, hogy a bábszínház üzenete visszhangra talált a nézők között. Nyilvánvaló, hogy a művész is, aki ekkor a budai várban lakott, látott bábelőadást, hiszen a festmény a színház által közvetített üzenetet jeleníti meg.

ÖSSZEGZÉS

Az elmondottak alapján érdemes ismét megszemlélnünk Feszty Masa festményét. A kép realiztikusan ábrázolja a krisztinavárosi templomot, a budavári volt helyőrségi templom maradványait és a bábokat. Ám a Gyermekek Jézus alakja, amint a kezére húzva tartja a Fekete Péter Bábszínház alapítójának portrészzerű bábját, már allegorikus ábrázolás, hiszen a Krisztusnak való bizalomteljes önátadást jeleníti meg. Azt sugallva, hogy amint a káplán által Krisztus cselekszik, úgy a szemlélő – akárcsak a bábszínház egykori nézőközönsége is – bízza magát Krisztusra, hogy ő cselekedjen általa. Így a festmény tulajdonképpen a bábszínház allegóriája, mert annak üzenetét kívánja a festészet eszközeivel átadni. Ez az üzenet pedig inspirálólág hatott egy olyan művészre, akinek művészi hitvallása volt: „Én mindig Isten dicsőségéért festek, Őt akarom az emberekhez közel hozni, az Ő ereje, varázsa van a képeimben.”³³ Ez az allegorikus ábrázolás tehát emléket állít a mulandó eseménynek, és gondolatot ébresztve a későbbi generációkban, időtlenül folytatja a pasztorációt.

³³ FARKAS 24 (Peller István Mátyás, Masa unokaöccse: Mazsolák).

FÜGGELÉK

A bábjátékos imája ...³⁴

Lelkem ruhája szegényes, foltos ...
Húzd fel Kezedre édes Uram!
Játsszunk ma együtt – Jó? – Bábjátékot!
Én csak a külső s Te, Aki van!

Te legyél a Kéz, ki mozgat, indít.
/Áldott meleg az Istentenyér/
És te légy a Hang – kacagás, sírás
S mindenki tudja: Te vagy – nem én!

Kicsike Jézus, édes csöpp Gyermekek,
Eléd hull térdre minden szándék.
Nélküled semmi, szegény a lelkem
S Neked, Szent Kincsem – kell a játék!

Add nekem Hangod titkos zenéjét,
Add a ritmust, mit Szíved dobog ...
S engedd ellesnem – mit Arcod fénylik
Jó kicsi Jézus – Napmosolyod!

Sokan bántanak, hogy elfeledjed
Zenél a hangom, szívem Neked.
És napsugarad sugározom Rád
Ha szenvedőn néz fáradt Szemed.

Kicsike Jézus, szívünk Királya,
Ölelj Szívedre – hadd legyek,
Halkan kér imám, a Te mosolygó
Bábod – kicsi játékszered!

Krisztina, 1947 december.

Atyának – a gondolat emlékére – két év öröméért, szépségeiért, szenvedéseiért!

H.

³⁴ EFMIt, Fundelius-hagyaték, I. d.